

Raadsvoorstel

Onderwerp	Raadsvoorstel samenspraak re-integratie, schuldhulpverlening en armoedebeleid
Zaakid	0637309303
Versie	
Auteur	Van Manen, A
Gemeentesecretaris	Tomassen. J.F.A.
Directeur	Merks, J.H.F.M.
Portefeuillehouder	Wethouder Van Driel
Medeverantwoordelijke(n)	Wethouder Groeneveld

Uiterste behandeldatum (+ reden)	
Programma(s)	Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie
Eerdere besluitvorming	
Samenvatting	Op het gebied van armoedebeleid en schuldhulpverlening en re-integratie is, met het aflopen van kadernota's op deze onderwerpen, hernieuwing van het beleid aan de orde. Dit raadsvoorstel beschrijft het samenspraakproces om te komen tot nieuw (integraal) beleid voor deze onderwerpen.
Bijlagen	Terugblik op beleidsontwikkeling

Raadsbesluit 0637309303

Raadsvoorstel samenspraak re-integratie, schuldhulpverlening en armoedebeleid

De raad van de gemeente Zoetermeer;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 juli 2018

besluit

1. Overeenkomstig bijgevoegd procesvoorstel de samenspraak voor nieuwe beleidskaders re-integratie, schuldhulpverlening en armoedebeleid vorm te geven.

2. Vast te stellen als doel van de samenspraak:

- Het ophalen van kennis over wat er in Zoetermeer leeft, inzicht krijgen in behoeften en mogelijke oplossingsrichtingen, zodat het draagvlak voor de uit te zetten koers zo groot mogelijk is.

3. Vast te stellen als niveau van de samenspraak:

- Raadplegen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 18 september 2018

de griffier,

de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM

Ch.B. Aptroot

Toelichting

Probleemstelling en kader

Het beleid in het sociaal domein is erop gericht ondersteuning te bieden aan inwoners die dat nodig hebben, zodat iedereen kan meedoen. De raad stelt periodiek beleidskaders vast om, lerend van voorgaande beleidsperiodes en gebruikmakend van nieuwe inzichten, die ondersteuning zo goed mogelijk te kunnen blijven bieden.

Aanleiding voor dit raadvorstel is de juridische verplichting om te komen tot nieuwe beleidskaders. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) verplicht de gemeenteraad iedere vier jaar een beleidsplan vast te stellen. Ook is de voorgaande nota armoedebeleid in beginsel voor 4 jaar vastgesteld. Op het gebied van re-integratie heeft de gemeente bij verordening bepaald dat herziening van het beleidsplan op dit onderwerp eveneens iedere vier jaar aan de orde is.

Dit raadsvoorstel beschrijft het samenspraakproces om te komen tot die kaders op het gebied van re-integratie, schuldhulpverlening en armoedebeleid.

Het samenspraakproces biedt, met het oog op een toekomstbestendige koers, de gelegenheid om samen te reflecteren op het huidige beleid en de uitdagingen waar we voor staan.

We kiezen voor een gezamenlijk samenspraaktraject voor de drie genoemde beleidsterreinen vanwege de sterke relatie tussen de onderwerpen en het borgen van de integrale onderdelen binnen de beleidsterreinen.

Waar de samenspraak daar aanleiding voor geeft en waar dit aansluit bij de ambities en prioriteiten in het coalitieakkoord, leggen we slimme verbindingen met andere beleidsterreinen. Zo hebben we speciale aandacht voor kinderen en jongeren tot 23 jaar die leven in armoede met schuldenproblemen en/of waar een samenloop bestaat met (jeugd)zorg en hulpverlening. Belangrijke thema's in de vormgeving van nieuw beleid zijn daarnaast wijkgericht werken, (nog) beter aansluiten bij de vraag van inwoners en het nabij organiseren van ondersteuning.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

Doelstellingen beleid

Het beleid op het gebied van armoede, schulden en re-integratie is erop gericht mensen (weer) duurzaam te laten meedoen, door:

- de gevolgen van armoede te verlichten door inkomens- en andere 'materiële' ondersteuning;
- preventie en het oplossen van schulden;
- mensen aan (on)betaald (parttime) werk te helpen en mede daarmee deelname aan de samenleving te bevorderen.

Kaders en beleidsuitgangspunten

Het nieuwe beleid krijgt vorm in een praktijk die door wetten, regels en moties gestalte heeft gekregen. Zo zijn er de wettelijke kaders van de Participatiewet, de Wet Sociale Werkvoorziening, de Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Jeugdwet, de Gemeentewet en de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening. Deze wettelijke kaders zijn door de raad verder vormgegeven door vaststelling van beleidsstukken, maar ook door bijvoorbeeld moties en daaruit volgende ontwikkelingen. Een overzicht hiervan is opgenomen in de bijlage.

Vanuit het perspectief van het coalitieakkoord en de visie op de transformatie in het sociaal domein ('het verschil is de bedoeling') zijn ook preventief werken, maatwerk en de betekenis van integraliteit van beleid belangrijke aandachtspunten. In het samenspraakproces zullen we

daarom aandacht hebben voor sectoroverstijgend werken, zeker waar zorg en ondersteuning op andere levensterreinen meer met elkaar verweven raken. Zoals in multiprobleemgezinnen met een combinatie van problemen op verschillende gebieden, sociaal economisch of psychosociaal bij volwassene(n) en/of jeugdige(n).

Voor nieuwe beleidskaders maken we gebruik van beschikbare kennis, ervaringen en (evaluatie)onderzoek (zie bijlage). In het kader van 'werken vanuit de bedoeling' heeft Zoetermeer de afgelopen jaren gewerkt met verschillende proeftuinen. Deze zijn gestart met en voor (klant)groepen met een diversiteit aan problemen (zoals medische beperkingen of schulden). De proeftuinen maken duidelijk dat we niet alle oplossingen van tevoren (ook niet na heel goed nadenken) kunnen opschrijven. Het gaat in veel gevallen om maatwerk en al doende erachter komen wat werkt en leren van acties. Dat vraagt (ontwikkel)ruimte om de grenzen tussen (en binnen) wettelijke (beleids)kaders te slechten of maximaal te benutten. Het vraagt ook vakmanschap en flexibiliteit in de uitvoeringspraktijk.

Stand van zaken / terugblik op het huidige beleid

Het college heeft dit jaar wederom een minima-effectrapportage laten uitvoeren door het Nibud. Deze geeft inzicht in de effecten van landelijk en lokaal minimabeleid op de koopkracht van huishoudens: wat huishoudens aan het einde van de maand overhouden of tekort komen en waar 'armoedeval' optreedt. In aanvulling hierop heeft het Nibud onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor en het effect van het toepassen van een glijdende schaal¹. Het ging om de vraag hoe de gemeentelijke minimaregelingen zo vormgegeven kunnen worden dat er sprake is van (stapsgewijze) inkomensondersteuning en er geen sprake meer is van een armoedeval. Over de resultaten van het Nibud-onderzoek is de raad inmiddels geïnformeerd met een [memo](#).

Naast dit onderzoek zal in het samenspraakproces ook aandacht worden besteed aan nieuwe inzichten uit ander actueel onderzoek zoals dat op betreffende beleidsterreinen beschikbaar is. Denk bijvoorbeeld aan de betekenis van de '[psychologie van schaarste](#)', het belang om te redeneren vanuit 'doen-vermogen'² zoals de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid onlangs heeft laten zien of de benchmarkgegevens van de monitor van DIVOSA (vereniging van managers van sociale diensten). Kortom: we kijken terug om vooruit te kunnen kijken.

Afbakening inhoud / reikwijdte

De beleidsterreinen re-integratie, armoede en schulden zijn in eerste instantie de 'leidende onderwerpen' bij het vormgeven van het samenspraaktraject. Tegelijkertijd zullen we oog hebben voor raakvlakken met andere beleidsterreinen in het sociaal domein en leggen we verbanden wanneer dit aan de orde is.

De eerder genoemde visie op de Transformatie in het sociaal domein in Zoetermeer en de daarin genoemde beloften van de decentralisaties nemen wij als basis voor het samenspraakproces naar nieuwe kaders.

De koers van de raad

Na het doorlopen van het samenspraaktraject stelt de raad de kaders vast en geeft daarmee aan wat de gewenste richting is en welke speerpunten de komende jaren gelden. Ons beleid is niet in beton gegoten, we blijven inspelen op de actuele werkelijkheid. Omdat er geen kant en klare antwoorden te geven zijn is in de Transformatie visie aandacht gevraagd voor het belang van continu leren en verbeteren van nieuwe praktijken. Ook dat leerproces vraagt een koers en kaders.

¹ [Motie 1707-01 SP 'Glijdende schaal'](#)

² Zie bijvoorbeeld het Rapport: [Weten is nog geen doen](#) (Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid)

Betrokkenheid partners

Onze partners in de stad zijn van grote betekenis voor het realiseren van beleidsdoelen en het continu leren. Zo zijn we voortdurend in gesprek met vele partners in de stad. Het terrein van armoede en schulden zijn dat bijvoorbeeld de partners in het Breed Overleg Armoedebestrijding Zoetermeer (BOAZ). In periodieke overleggen wordt gereflecteerd op wat we doen, om te kunnen bijsturen waar dat nodig is.

Ook organiseren wij tussentijds samenspraakmomenten wanneer de rijksoverheid nieuw beleid vast stelt of extra middelen ter beschikking stelt voor intensivering van het beleid. Dit was bijvoorbeeld eerder het geval bij het bepalen van de bestedingsdoelen voor de Klijnsmagelden voor kinderen in armoede en bij de herziening van de ZoetermeerPas en het kindpakket.

Financiën

De middelen voor re-integratie, armoedebelief en schuldhelpverlening zijn opgenomen in programma 1 van de programmabegroting.

Samenspraak en Communicatie

a. Onderwerp en speelruimte van de samenspraak

Bij de samenspraak gaat het erom met elkaar in gesprek te gaan over de 'impact'. Wat willen we met het beleid op het gebied van re-integratie, schuldhelpverlening en armoedebelief, bereiken? Belangrijke afgeleide vragen zijn dan: welke speerpunten willen we hanteren? Welke koers en richting hebben we voor ogen? Of op welke inzichten, beleidsuitgangspunten of principes willen we meer inzetten en op welke minder? Voor het beantwoorden van deze vragen is het belangrijk om met elkaar te onderzoeken welke ruimte er is voor verandering en verbetering. Deze speelruimte wordt onder meer bepaald door wettelijke kaders. Zo mag, als het gaat om armoedebelief, de gemeente geen inkomenspolitiek bedrijven, dat is voorbehouden aan het Rijk. Daarnaast moeten we uiteraard oog hebben voor de rechtszekerheid en privacybescherming van burgers. Tot slot worden de speelruimte en ontwikkelruimte voor beleid (en uitvoering) bepaald door de mate van controle (en vertrouwen). Zaken kunnen bijvoorbeeld meer of minder 'dichtgetimmerd' worden met regels en (verantwoordings)procedures.

b. Doel van de samenspraak

Het is een moment voor de stad en de raad om te reflecteren en te bepalen wat, met de kennis van nu, de koers voor de komende jaren moet zijn.

Het gaat in de samenspraak om:

- Kennis genereren. Het is belangrijk om te begrijpen wat er in Zoetermeer speelt, wat in de invloedssfeer van lokaal beleid ligt en wat niet, welke keuzes en afwegingen spelen, welke partijen betrokken zijn, wat het huidige beleid nu omvat, etc.
- Draagvlak vergroten. Het is belangrijk dat er, wanneer er koers wordt uitgezet, draagvlak voor is, om zo goed mogelijk met het beleid aan de slag te kunnen gaan.
- Kwaliteit van beleid te vergroten en ideeën genereren: door brede betrokkenheid in de samenspraak, kunnen nieuwe inzichten en oplossingen naar voren komen, die de kwaliteit van het beleid kunnen verbeteren.

c. Schaal van de samenspraak

In het samenspraaktraject voor de totstandkoming van de (integrale) nota's gaan professionals, vrijwilligers en bewoners uit de stad over bovengenoemde vragen in gesprek met elkaar en met de raad.

d. Samenspraakgerechtigden

De te betrekken partijen zijn: (de partners in) het Breed Overleg Armoedebestrijding Zoetermeer, de adviesraad sociaal domein, scholen, ondernemers, Meerpunt, zorg- en welzijnsorganisaties, Vluchtelingenwerk, inwoners (ouders en kinderen), jongeren en de raad.

e. Niveau van samenspraak

Het niveau van samenspraak is raadplegen:

De gemeente bepaalt de agenda maar de betrokkenen zijn volwaardig gesprekspartner. Mening en ideeën worden geïnventariseerd en meegewogen bij het opstellen van de plannen en kaders, maar zijn voor de gemeente niet bindend.

f. Inrichting van de samenspraak

We gaan in gesprek met stakeholders om de belangrijkste dilemma's, vraagstukken en kaders in beeld te brengen. Tijdens een bijeenkomst met een breed gezelschap van betrokkenen en experts willen we ingaan op de verschillende thema's zoals hierboven benoemd.

We betrekken ook klanten vanuit de vraag wat hen heeft geholpen, waar zij 'last' van hadden of wat er verbeterd kan worden. Maatschappelijke partners én professionals kunnen aangeven wat zij tegenkomen in de praktijk. We vragen werkgevers en ondernemers, hoe we gezamenlijk kunnen inzetten op arbeidsplaatsen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de huidige krappe arbeidsmarkt. We bespreken welke eventuele belemmeringen of obstakels weggenomen moeten worden om deze mensen een plek te bieden in hun organisaties. Denk daarbij bijvoorbeeld aan scholing, job coaching, hulp bij taalproblemen of ondersteuning bij financiële problemen.

Bij de inrichting van samenspraak sluiten we waar mogelijk, aan bij de leersessies met de raad zoals die in het kader van de Transformatie worden gepland in samenwerking met de Griffie en het Instituut voor Publieke Waarden.

Tijdspad

Met inachtneming van de samenspraak, ziet het proces van de totstandkoming van de nieuwe kadernota er als volgt uit:

3e/4e kwartaal 2018 - Samenspraak:

- Samenspraakbijeenkomst over impact, dilemma's, prioriteiten en koers, waarvoor alle genoemde partijen worden uitgenodigd. De uitkomsten hiervan, worden gedeeld met de participanten, waarbij de gelegenheid wordt geboden om te reageren. Ook zijn deze uitkomsten onderwerp van bespreking in het BOAZ en de adviesraad sociaal domein.
- Het verslag van de samenspraak wordt opgesteld.

4e kwartaal 2018 - Opstellen concept kadernota.

4e kwartaal 2018 / 1e kwartaal 2019 - Besluitvorming raad.

Duurzaamheid

N.v.t.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

N.v.t.

Rapportage en evaluatie

Het resultaat van alle samenspraak brengen we samen in een aan de raad te presenteren *eindverslag samenspraak*, dat we bijvoegen bij de voorstellen voor nieuw beleid.

Begrotingswijziging

N.v.t.